

קורס ניהול מערכות חינוך

פרויקט גמר

מגישה: סופי אביסרור

סיירת הורים קיבוץ מעוז חיים

סיירת הורים היא קבוצת הורים מתנדבים מתוך קיבוץ מעוז חיים שהוקמה במטרה להפגין נוכחות במועדוני הנוער, במגרשי המשחקים ובכלל בשטחים הציבוריים ברחבי הקיבוץ וזאת על מנת למנוע התנהגויות בעלות סיכון (אלכוהול, ונדליזם, אלימות) וגם להיות אוזן קשבת לבני הנוער שזקוקים לכך.

הורים החברים בסיירת הורים מהווים דוגמה לבני הנוער במעורבות, אכפתיות, קבלת אחריות, סמכות הורית ומתן דוגמה אישית.

קהל היעד:

- הורים
- תושבים וחברים בקיבוץ
- ילדים ונוער

השותפים בסיירת הורים:

- הורים מתנדבים
- חברי קיבוץ מכל הגילאים
- מנהל קהילה/הנהלת קהילה

מטרות סיירת הורים:

- צמצום התנהגויות אנטי חברתיות של הנוער ביישוב
- הגברת מודעות ההורים לפעילות הפנאי של ילדיהם
- מתן מענה לבני נוער בשעת חירום
- איתור בני נוער בסיכון והפנייתם לגורם מטפל
- הגברת תחושת הביטחון ביישוב הן של הילדים והנוער והן של כלל התושבים

פירוט המטרות:

צמצום התנהגויות אנטי חברתיות של הנוער ביישוב – בני נוער שנמצאים בשעות הערב/לילה ללא השגחה או פיקוח חשופים למגוון התנהגויות בעייתיות של עצמם ושל אחרים. סיירת הורים מביאה למרחב הציבורי את הנוכחות של מבוגר אחראי שמשגיח ומונע התנהגויות מסוכנות.

הגברת מודעות ההורים לפעילות הפנאי של ילדיהם – במהלך הסיורים ההורים רואים את בני הנוער, לעיתים את ילדיהם הפרטיים, הם רואים מה הם עושים בשעות הפנאי, עם מי הם מסתובבים ואיפה הם יושבים. המודעות למעשיהם מעודדת את ההורים לשוחח עם הילדים, לשמור ולהשגיח.

מתן מענה לבני נוער בשעת חירום – חברי סיירת ההורים מתערבים במקרי חירום ודואגים לנערים ולנערות שזקוקים לעזרה דחופה כתוצאה משתיית אלכוהול מוגזמת, במקרים של אלימות ונדליזם או כל פעילות שמסכנת אותם או את חבריהם. לעיתים גם חברי הסיירת פשוט מלווים את הנערים/נערות הביתה ודואגים שייכנסו למיטה.

איתור בני נוער בסיכון והפנייתם לגורם מטפל – במהלך הסיורים ההורים מאתרים נערים ונערות המפגינים התנהגות מסוכנת ובעייתית במיוחד. הסיירת מהווה גורם מחבר בין אותם נערים ובין גורמים בקהילה שיכולים לעזור להם.

הגברת תחושת הביטחון ביישוב – עצם הנוכחות של הסיירת בשטח והידיעה של בני הנוער שיש מי שצופה בהם מעניקה גם להם תחושת בטחון. בנוסף הורים וחברים שיודעים שבמעוז קיימת סיירת הורים הרבה יותר רגועים ויודעים שיש מי שמסתובב ומשגיח על הנוער.

סיירת הורים הוקמה מתוך הבנה שיש לצמצם את היקף ההתנהגויות האנטי חברתיות אצל בני הנוער. היינו ערים לבני נוער שקונים אלכוהול ושותים, שמשוטטים בקיבוץ ולעיתים אף מנפצים מנורות או פוגעים ברכוש. החלטנו לעשות מעשה והוקמה סיירת הורים.

אין ספק שכיום המצב הוא שונה לגמרי, נוכחות סיירת ההורים בשטח הוכיחה את עצמה ובמעוז כיום אין יותר "ישיבות שתייה".

פעילות סיירת הורים ביישוב משקפת מעל לכל ספק את המצפן הערכי:

דמוקרטיה פעילה – זוהי פעילות התנדבותית, החברים בסיירת הינם גברים ונשים, צעירים ומבוגרים, חברי קיבוץ ותושבים. זוהי פעילות שמעודדת מעורבות, אכפתיות, דאגה, אחריות חברתית ומשימתיות.

ראה וחדש – פעילות סיירת הורים ביישוב היא החלטה של קבוצת הורים, החלטה עצמאית שלא הגיעה מתוך מערכת כלשהי, קבוצת הורים שהתכנסה והחליטה לעשות מעשה מתוך דאגה

שותפות קהילתית – חברי סיירת הורים הינם מתנדבים שלוקחים חלק במשימה מתוך רצון לחולל שינוי, מתוך רצון להעביר מסר ברור לבני הנוער, מתוך רצון להפגין אכפתיות ומעורבות בפעילויות הנוער ובכלל בקהילה בה אנו חיים.

אהבת הארץ – המעורבות ולקיחת חלק בסיורים בסופי שבוע הם מתוך תחושת שליחות ודאגה, בנוסף גם מתוך רצון לשמור על המקום בו אנו מתגוררים, לדאוג שבני הנוער יתנהגו בכבוד וישמרו על הסביבה שבה הם חיים.

בעצם השתתפותם של הורים בסיירת הורים, עובר מסר ברור לילדים אך בנוסף גם מתחזקת הסמכות ההורית של ההורים מול הילדים.

בשנים האחרונות אנו ערים להיחלשות הסמכות ההורית, קיים קושי של הורים לעמוד מול הילדים, מול דרישותיהם, מול הפתיחות המופגנת ולעיתים גם מתקשים לומר לילדים "לא".

מתוך מאמר של חיים עמית:

בניגוד לעבר בו סמכותם של הורים לא הייתה מוטלת בספק, הרי כיום: "ככה, כי אמרתי!", לא עובד יותר. בעוד שהדרישות לאחריות הורית לא פחתו בחברה המודרנית אלא אף גדלו, חסרה להורים הסמכות לממש אחריות זאת.

פער זה יוצר במקרים רבים תחושת חוסר אונים אצל הורים. הם נוטים אז להגיב בשתי תגובות קיצוניות: ויתור על סמכות (כניעה מוחלטת לדרשנות הילדים, חוסר נכונות קיצונית להעמיד גבולות, השלטת משטר טרור בבית על ידי הילדים, ויתור על נכחות פיזית ו/או רגשית) או סמכות כוחנית (התפרצויות זעם, מעורבות יתר בחיי הילד עד כדי שתלטנות, פגיעה מילולית קשה, איומים ועונשים קיצוניים). באמצע יש נדנוד הורי בלתי פוסק ולא יעיל (הכנת שיעורים, סדר בבית, הרגלי צפייה בטלוויזיה) וכו'.

חיזוק הסמכות - המלצות לפעולה:

- **אמרו גם "לא" לילדים** יותר משילדים חוששים לשמוע "לא", הורים מפחדים להשמיעו. כבדו את ילדיכם והתחשבו בצרכיהם, אך לא תיכנעו לכל משובה שלהם. אל תפחדו מטעויות ואל תמהרו להרגיש אשמים. זכרו: ילדיכם זקוקים לביטחון שגבולות ברורים במשפחה מקנים.
- **היו תקיפים** הגדירו את דרישותיכם בהתחשב בצרכי ילדיכם ובאישיותם ושדרו אותן בביטחון ובתקיפות. פעלו בנחישות, אך הימנעו ממאבקי כוח מיותרים.

זכרו: ילדיכם זקוקים לכם יותר כהורים ופחות כחברים.

- **היו עקביים** קיימו את אשר הנכם מבטיחים, לטוב ו/או לרע. הימנעו מלאיים בעונשים, אם לא תוכלו לממשם. אל תבטיחו תגמולים חיוביים, אם אין בכוונתכם לתת אותם. זכרו: ילדיכם לומדים דרך צפייה בהתנהגותכם ולא דרך הקשבה לדיבורכם. העמקת המקצועיות בהורות.
- **רכשו ידע אמין ומדויק על ילדיכם** ילדים אינם מכונות הניתנות לכיוון מכני מרחוק. כדי להשפיע על ילדיכם, עליכם להכירם היטב – צרכים, יכולות, חולשות וכו'. לכן, התקרבו והיו מעורבים בחיי ילדיכם. זכרו: ידע מקצועי בהורות פירושו קודם כל להכיר בצורה משמעותית את ילדיכם

הקמת סיירת הורים במעוז חיים פתחה הזדמנויות רבות:

- יצירת שפה אחידה של המבוגרים שמופנית כלפי בני הנוער
- שיקוף המציאות לכלל ההורים במעוז
- שימת גבולות וקווים אדומים, מה מותר ומה אסור אצלנו ביישוב
- יצירת קשר עם בני הנוער
- יכולת התמודדות במצבים לא פשוטים
- היכרות עם פעילות הנוער בשעות הפנאי שלהם

בנוסף להזדמנויות ניכרו בפנינו גם אתגרים:

- מה קורה כשנפגשים עם קבוצת נערים ששותה?
- האם מותר להחרים אלכוהול? מה החוק אומר ואיך מתמודדים עם סיטואציה כזו?
- מה קורה עם הורים שלא מוכנים לשתף פעולה עם סיירת הורים?
- איך למנוע שחיקה של חברי הסיירת?
- איך להתמודד עם נוער שמתמרד ולא מוכן לקבל את סמכות הסיירת?

אחד האתגרים היותר מסובכים שנאלצנו להתמודד איתו היה הורים שהתנגדו לקיומה של הסיירת, בתחילת דרכה של הסיירת לא היתה הסכמה רחבה, ולא כל ההורים שמחו ותמכו בהחלטה להקים סיירת, חלקם אף הביעו מורת רוח והתנגדות עזה.

נשמעו משפטים כמו "אנחנו לא ממש מבינים למה צריך את זה", "אתם לא סומכים על הנוער", וגם כאלה שאמרו "אני רוצה לראות שמישהו יעיר לבן שלי"

אנו, חברי הסיירת החלטנו שלמרות ההתנגדות מצד חלק מההורים אנו ממשיכים בפעילות שלנו ומפנים אותה כלפי בני הנוער.

קיימנו דיונים בנושא והבנו שההתנגדות נובעת מתוך חשש:

מה יהיה אם הילד שלי יהיה מעורב בשתיית אלכוהול?

מה יגידו עלי כהורה?

מה זה אומר על החינוך שלי?

מתוך ההבנה של החששות בנינו חוקים שעל פיהם אנו מתנהלים:

במקרה של שתיית אלכוהול, קוראים לאחראי על סיירת ההורים

רק האחראי פונה לילדים ומטפל בנושא

דיווחים להורים מתבצעים ע"י האחראי

דיווח שוטף נמסר ללא שמות או פרטים מזהים

המסר שאנו מעבירים הוא לכלל בני הנוער ביישוב

במהלך תקופת פעילותה של הסיירת התקיימו מספר הכשרות להורים החברים בה, הצורך בהשתלמויות וליווי של חברי הסיירת הגיע מתוך חברי הסיירת עצמם, הרגשנו שאנו צריכים ליווי, תמיכה, ידע מקצועי והכוונה איך להתמודד בסיטואציות מסוימות שעלו במהלך הסיורים.

הרצאות בנושא מניעת התנהגות סיכונית

הרצאות בנוגע לסמים ואלכוהול

לימוד אופן יצירת דיאלוג עם בני נוער

למדנו המון על סמכות הורית והבנו כי עלינו ההורים מוטלת אחריות גדולה ורצינית. אם אנו רוצים להצליח בגידול ילדינו עלינו לדאוג כי הסמכות ההורית שלנו תתבטא בנוכחות הורית ולא בסמכות כוחנית וכך לא יהיה ערעור על סמכותנו מצד הילדים, והדיאלוג יהיה אפקטיבי, עשיר ומועיל יותר.

עשרת הדיברות להפעלת סמכות הורית והצבת גבולות מפי מוטי גלעם – מטפל משפחתי

1. האמינו בכוחות וביכולות שלכם לקבוע כללים וחוקים בבית.
2. הצבת גבולות חשובה להורים, אך יותר חשובה לילדים.
3. זכרו – ילדים ללא גבולות הם ילדים מבולבלים, ללא ביטחון עצמי, חיים באשליה של כוח.
4. אין פשרות בנושאי בטיחות או בריאות, החליטו יחד מהם הקווים האדומים בביתכם, וכאשר החלטתם, לכו עם ההחלטה עד הסוף.
5. גבול חייב להיות ברור וחד משמעי.
6. שימרו על עקביות.
7. דרשו כבוד לעצמכם, והעניקו כבוד לילדיכם.
8. דברו עם ילדיכם בגובה העיניים, הקשיבו להם, ונהלו איתם משא ומתן – אולם אל תהססו להמשיך ולומר "לא", כאשר החלטתם.
9. אין קשר בין כעס לאהבה – הביעו כעס בצורה מכובדת, ללא השפלה או דחייה, ואפשרו להם לכעוס.
10. קבלו את ילדיכם ואהבו אותם תמיד – גם כאשר אתם כועסים, מציבים גבולות ומפעילים סמכות.

ביבליוגרפיה:

הורים כמנהיגים – חיים עמית

סיירת הורים – עיר ללא אלימות

סמכות הורית – מוטי גלעם מטפל משפחתי

סיירת הורים – הרשות למלחמה בסמים